

Ανάπτυξη στρατηγικών σε επίπεδο τάξης και σχολείου για την αντιμετώπιση και μείωση της εκφοβιστικής συμπεριφοράς

Όνομα σχολείου: 136^ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών
Όνομα συντονιστή: Ιακωβίδης Δημήτριος
Περίοδος: Μάιος 2010

- Εστίαση στρατηγικών (σημειώστε X):

Πολιτική για το μαθησιακό περιβάλλον του σχολείου	
<ul style="list-style-type: none">ο Συμπεριφορά των μαθητών έξω από την τάξη- Δημιουργία ενός σύγχρονου, λειτουργικού, αποδοτικού και ανθρώπινου σχολείου- Παρατήρηση και καταγραφή εκφοβιστικής συμπεριφοράς την ώρα του διαλείμματος (σωματικός εκφοβισμός-λεκτικός- έμμεσος). Όταν οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται κάποιο επεισόδιο προσπαθούν να εκτονώσουν την κατάσταση θέτοντας ερωτήσεις στους συμμετέχοντες- Συλλογή πληροφοριών για περιστατικά εκφοβισμού και για τους μαθητές που εμπλέκονται συστηματικά σε αυτά (θύματα, θύτες, αυτόπτες μάρτυρες, απομονωμένοι μαθητές)- Ενθάρρυνση μαθητών να αναφέρουν οποιοδήποτε περιστατικό εκφοβισμού- Ανάπτυξη θετικής συμπεριφοράς – Δίνονται οδηγίες από τους δασκάλους και από το Δ/ντή.- Ανταμοιβή καλής συμπεριφοράς: οι μαθητές που κάνουν κάτι καλό επαινούνται.- Ανταμοιβή βελτιωμένης συμπεριφοράς: η βελτιωμένη συμπεριφορά ενός μαθητή ανακοινώνεται από το δάσκαλο περιγράφοντας τη θετικότερη συναισθηματική κατάσταση στην τάξη.- Η αντικατάσταση της αρνητικής στάσης απέναντι στον εαυτό μας με «θετική συζήτηση μαζί του».- Οι μαθητές μαθαίνουν να οριοθετούν τη συμπεριφορά τους που είναι αποδεκτή και συγχρόνως να δείχνουν ανεκτικότητα και διάθεση να συγχωρήσουν.	
<ul style="list-style-type: none">ο Συνεργασία μεταξύ των δασκάλων- Συνεργασία των εφημερευόντων εκπαιδευτικών για να παρατηρούν καλύτερα και αποτελεσματικότερα περιπτώσεις εκφοβιστικής συμπεριφοράς. Άμεση συζήτηση του γεγονότος. Μηνιαία συνεδρίαση του συλλόγου Διδασκόντων.- Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο ανταλλάσσοντας ιδέες και εμπειρίες για την εκφοβιστική συμπεριφορά.- Αποκαλύπτουν και μοιράζονται όχι μόνο επιτυχίες αλλά και αναποτελεσματικές στρατηγικές	
<ul style="list-style-type: none">ο Συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους (γονείς, ερευνητές..)- Συνέχιση των προετοιμασιών για τη θεατρική δράση: ένας ηθοποιός, ο κ. Στάθης Γράψας, έχει αναλάβει να προετοιμάσει τους μαθητές που έχουν επιλεγεί, ώστε να μπορούν να εργαστούν σε ομάδα, χωρίς ανταγωνισμό αλλά ο καθένας να διαθέτει τον εαυτό του για την ομάδα. Οι μαθητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και δραστηριότητες που απαιτούν προσήλωση σε ομαδικό πνεύμα, ασκήσεις εμπιστοσύνης και σε τεχνικές δεξιότητες που σκοπό έχουν να ενδυναμώσουν το αίσθημα του σεβασμού και ύστερα από την παρέμβαση του Δ/ντή την ενεργητική ακρόαση: φιλική στάση του σώματος, ανταπόδοση χαμόγελου, κλίση του σώματος αλλά και ενθαρρυντικές εκφράσεις όπως: συνέχισε, αλήθεια... Δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη βλεμματική επαφή.- Στις 28 Μαΐου και στις 31 Μαΐου οι δύο παραστάσεις της θεατρικής δράσης «ΛΑΘΡΑΙΑ ΖΩΗ» σε συνεργασία με το Θέατρο ΑΤΤΙΣ και προσωπικά με το Θόδωρο Τερζόπουλο. Η διδασκαλία έγινε από τον κ. Στάθη Γράψα σε κείμενο του Θανάση Αλευρά και αναφέρεται στα ανθρώπινα δικαιώματα και κυρίως στα δικαιώματα του παιδιού, δικαιώματα που δεν αναγνωρίζονται στους μετανάστες. Η θεατρική δράση έχει τη μορφή ανοιχτού μαθήματος, μαθήματος που αναλαμβάνουν να παραδώσουν οι μαθητές στους ενήλικες – θεατές, για τις καταστάσεις που αντιμετωπίζουν καθημερινά οι μετανάστες και γίνονται οι αιτίες πολλαπλών δράσεων τόσο σε κοινωνικό επίπεδο όσο και σε σχολικό, αφού το 80% του μαθητικού δυναμικού του Σχολείου αποτελείται από αλλοδαπούς και τσιγγανόπαιδες. Οι μαθητές «παίζουν» με βλέμμα που αποπλίζει μια δυναμική στη νέα	

κοινωνική συνθήκη και μιλούν στη μητρική τους γλώσσα σε μια «αποχρωματισμένη» συναισθηματικά απόδοση του κειμένου. Δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην ψυχολογική διάσταση αρνητικών στερεοτύπων, συμπεριφορών, δράσεων, λέξεων.

- Η διάσταση – απήχηση της θεατρικής δράσης επισημαίνεται και από τα δημοσιεύματα του Αθηναϊκού τύπου:

<http://www.enet.gr/?i=news.el.texnes&id=169320>

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=11380&subid=2&pubid=14315025>

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=4&artId=335140&dt=02%2F06%2F2010>

http://www.topontiki.gr/pdfs/index/cat_id:4/pdf_id:288

Υπάρχει και δημοσίευμα στο περιοδικό «Κ» της Καθημερινής της 6^{ης} Ιουνίου 2010 αλλά δεν υπάρχει ηλεκτρονική σελίδα,

αλλά και από το δελτίο Ειδήσεων της NET PLUS την 1^η Ιουνίου 2010

<http://www.ertdigital.gr/video-gr.php?channel=5&id=371>

- Συνεργασία με το Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων της Α΄ Δ/σης Αθηνών και προσωπικά με την Υπεύθυνη κ. Καλλιόπη Κύρδη στο γενικό πλαίσιο της προαγωγής της ψυχικής και συναισθηματικής υγείας και στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης.
- Ενημέρωση Σχολικής Συμβούλου
- Μέσα στα πλαίσια των πρωτοβουλιών του Σχολείου αναπτύσσεται ένα δίκτυο κοινωνικής δικτύωσής του ώστε να υπάρχει και έξω από το χώρο διδασκαλίας μια συνεχής βοήθεια και υποστήριξη των μαθητών σε εκδηλώσεις συμπεριφορών εκφοβισμού και θυματοποίησης, καθότι οι μαθητές μας που μετέχουν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο της παραμονής τους στον οικείο σχολικό χώρο. Έτσι προχωρούμε στην κοινωνική δικτύωση με :

Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας «Αθηνά Πρόναια»

Ταινιοθήκη της Ελλάδας

Κέντρο Βοήθειας & Συμπαράστασης οικογένειας και παιδιού

Θέατρο ΑΤΤΙΣ

Δίκτυο για τα δικαιώματα του Παιδιού

Συνήγορος του Παιδιού

Στόχος μας είναι να μπορέσουν οι μαθητές μας να αποφεύγουν την απομόνωση και να αναπτύξουν διαπροσωπικές σχέσεις ώστε το κοινωνικό δίκτυο να εξελιχθεί σταδιακά και σε ένα συναισθηματικό – ψυχικό δίκτυο καταργώντας τον ατομικισμό και διαφυλάσσοντας την ατομικότητα του κάθε μέλους μέσα σε μια συλλογικότητα αξιακά εδραιωμένη και διαντιδραστικά εξελισσόμενη.

ο Παροχή μαθησιακών πηγών-πόρων

- Οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος της τάξης ώστε να γίνεται χρήση των διαθέσιμων πόρων (χάρτες, βιβλία, μουσικά όργανα, όργανα γυμναστικής) χωρίς πρακτικές δυσκολίες που θα μπορούσαν να γίνουν εστία εκφοβιστικής συμπεριφοράς
- Οι εκπαιδευτικοί ακούν και εξετάζουν τα παράπονα των μαθητών μέσα σε πνεύμα ισότητας και δικαιοσύνης

Πολιτική για τη διδασκαλία

- ο Ποιότητα διδασκαλίας
- Μέσα σε ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης δίδεται μεγάλη προσοχή
 1. αλληλεπίδραση δασκάλου – μαθητή
 2. αλληλεπιδράσεις μεταξύ μαθητών
 3. ακρόαση – συζήτηση
 4. συναγωνισμό μεταξύ μαθητών
 5. απειθαρχία στην τάξη,γι' αυτό γίνεται συνεδρίαση – ενημέρωση όλου του Εκπαιδευτικού Προσωπικού ώστε να αποφευχθούν πτυχές του ανταγωνισμού.
- Προωθούνται αλλαγές που έχουν σχέση με το ήθος του σχολικού περιβάλλοντος, τη συμβατότητα μεταξύ του αναλυτικού και του αθέατου σχολικού προγράμματος, την ανάπτυξη δημιουργικών σχέσεων, την αναγνώριση της σημασίας της ψυχικής, συναισθηματικής, κοινωνικής και σωματικής υγείας των μαθητών τόσο από την Εκπαιδευτικό της ΣΤ' τάξης Παπαλεξίου Μαρίας όσο και από τη Δ/νση του Σχολείου, μέσα στο γενικό πλαίσιο της πολιτικής του Σχολείου που δέχεται ότι η ψυχική και συναισθηματική υγεία δεν εξαρτάται μόνο από αυτά που διδάσκονται οι μαθητές αλλά κυρίως από την ποιότητα των σχέσεων στο σχολείο. Η ψυχική υγεία είναι μια ισορροπία συναισθημάτων, πεποιθήσεων και δεξιοτήτων.
- Ακολουθείται από την Εκπαιδευτικό της τάξης η συμμετοχική προσέγγιση των μαθητών: η δασκάλα ανακαλύπτει τις ανάγκες των μαθητών, τις στάσεις τους και το πώς αισθάνονται και βρίσκει τρόπους να καλύψει αυτές. Οι μαθητές αναπτύσσουν την αυτογνωσία μέσα από τη διαντίδραση με το κοινωνικό περιβάλλον, φυσικά με τη δασκάλα τους αφού ανήκει στην κατηγορία των «σημαντικών άλλων» και με τους φίλους τους.
- Οι μαθητές χρειάζονται δεξιότητες που τους καθιστούν ικανούς να δείχνουν τα συναισθήματά τους και να εκφράζουν τις πεποιθήσεις τους.

- ο Ποσότητα διδασκαλίας
- Καλή διαχείριση διδακτικού χρόνου
- Αύξηση του διαθέσιμου χρόνου για την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που θα σχετίζονται με τη μείωση του εκφοβισμού και με τη λειτουργική αξιοποίηση των ωρών της Ευέλικτης Ζώνης

- ο Παροχή μαθησιακών ευκαιριών
- Εισαγωγή νέων γνωστικών στόχων: κατανόηση κοινωνικών αξιών, κατανόηση συναισθημάτων του εαυτού και των άλλων (συναισθηματική νοημοσύνη)
- Δεξιότητες αυτοέκφρασης
- Δεξιότητες ψυχοκοινωνικής επάρκειας
 1. προσεκτική ακρόαση
 2. ανταπόκριση
 3. ενσυναίσθηση
 4. αυτοϋποστήριξη
 5. διαχείριση αλλαγής
- Για τους θύτες ειδικά θα μπορούσαν να τεθούν οι πιο κάτω συναισθηματικοί στόχοι:
 1. δεξιότητες ακρόασης
 2. εκπαίδευση στη θετική συμπεριφορά
 3. διαχείριση συγκρούσεων
 4. διαχείριση θυμού
 5. δεξιότητες ελέγχου συναισθημάτων
 6. σεβασμός : κατανόηση, ενσυναίσθηση, αυθεντικότητα
 7. συνεργασία

ΣΧΕΔΙΟ

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

α) Σύντομη περιγραφή της προτεραιότητας που έχει επιλέξει το σχολείο σας/στρατηγικές που θα αναπτύξει το σχολείο σας (γενικά):

Παρατήρηση, καταγραφή, αξιολόγηση και επίλυση περιστατικών βίας (σωματικής, λεκτικής,

έμμεσης) κατά τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας και κυρίως κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων.

Συζήτηση με τους μαθητές για το πώς πρέπει να συμπεριφερόμαστε στο χώρο του Σχολείου ώστε να εξασφαλίσουμε την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων που να χαρακτηρίζονται από αποδοχή, σεβασμό, κατανόηση των άλλων και συνεργατικότητα.

Ο κώδικας συμπεριφοράς και το συμβόλαιο των μαθητών της ΣΤ΄ τάξης αφορά:

1. τη λεκτική επικοινωνία
2. τον τρόπο εισόδου και εξόδου από το σχολείο
3. τη συμπεριφορά κατά τη διάρκεια εκπαιδευτικών – ψυχαγωγικών επισκέψεων
4. την παραμονή στην αίθουσα διδασκαλίας
5. την παραμονή στο σχολείο όταν αλλάζω αίθουσα διδασκαλίας

Οι κανόνες του κώδικα αποτελούν καθημερινή αναφορά τόσο λεκτική όσο και οπτική για τους μαθητές που τους παραβιάζουν. Ακολουθεί συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ο παραβάτης εκθέτει τις απόψεις του στο δάσκαλο και στο Δ/ντή. Αναγνωρίζει μόνος του, υπό την καθοδήγηση των κατάλληλων ερωτήσεων τις συνέπειες των πράξεών του, γνωρίζει ότι θα κοινοποιηθεί το γεγονός στους γονείς του και ότι θα στερηθεί του διαλείμματος προκειμένου να σκεφτεί τι χάνει λόγω της συμπεριφοράς του/ εκείνος επέλεξε να διαφοροποιηθεί από τους συμμαθητές του καθώς δε φάνηκε ομαδικός/ να σκεφτεί τρόπους επανόρθωσης.

Οι μαθητές μαθαίνουν να διαχειρίζονται αρκετά αγγογόνα γεγονότα μέσα σε ένα αξιωματικό πλαίσιο που δέχεται ότι: « το εξωτερικό γεγονός δεν προκαλεί άγχος αλλά η ερμηνεία που του δίνουμε προκαλεί ψυχολογική πίεση». Έτσι προχωρούν:

1. σε ξεκάθαρη και θετική σκέψη ελέγχοντας το νου και τις σκέψεις τους ώστε να αντικαθιστούν την αρνητική συμπεριφορά – συνομιλία με τον εαυτό τους ~ η οποία πλήττει την αυτοπεποίθησή τους ~ με ένα πιο θετικό σενάριο,
2. σε αναζήτηση και παροχή υποστήριξης διατυπώνοντας στους άλλους τις επιθυμίες τους και τις ανάγκες τους με έναν κατηγορηματικό αλλά μη επιθετικό τρόπο,
3. σε βελτίωση των σωματικών- τεχνικών δεξιοτήτων που αφορούν την υγεία τους
4. σε τεχνικές χαλάρωσης.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την κινέζικη ταινία “**Ούτε ένας λιγότερος**”, η οποία αναφέρεται στην ιστορία μιας νεαρής δασκάλας, στην οποία ανατέθηκε η επίβλεψη ενός σχολείου, που βρισκόταν σε ένα απομονωμένο και φτωχό χωριό της κινεζικής υπαίθρου, κατά τη διάρκεια της απουσίας του μόνιμου δασκάλου. Η νεαρή δασκάλα είχε αναλάβει τη διδασκαλία των παιδιών του σχολείου και συγχρόνως την υποχρέωση να μην «χάσει» κανένα μαθητή λόγω διακοπής φοίτησης. Όταν ένας μαθητής της έφυγε στην πόλη για να δουλέψει, φοβήθηκε ότι θα απογοητεύσει το δάσκαλο του σχολείου, κι έχοντας στο μυαλό της την ευθύνη που της ανατέθηκε, πήγε στην πόλη για να τον βρει και να τον φέρει πίσω. Η ταινία δείχνει την αγωνιώδη περιπλάνηση της στους δρόμους της κινεζικής μεγαλούπολης και τις μεθόδους που ακολούθησε προκειμένου να τον βρει και να τον γυρίσει εκεί που ανήκε, στην τάξη του σχολείου του.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή την ταινία και το συναίσθημα του φόβου της δασκάλας, αναλύθηκε το τέταρτο συναίσθημα, ο φόβος. Στην αρχή συζητήσαμε για τα στοιχεία που συνθέτουν την έννοια του φόβου και στη συνέχεια τα παιδιά μίλησαν για τους φόβους τους όπως είναι η μοναξιά, ο θάνατος, η αποτυχία, η απώλεια ελέγχου, η απόρριψη, η αλήθεια, το ψέμα, η θυματοποίηση.

Την επόμενη μέρα ζητήθηκε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τον κυριότερο φόβο τους δίνοντάς του με τον τρόπο αυτό μια οπτική διάσταση που περιλάμβανε σχήματα, χρώματα και στοιχεία που δεν μπορούν να εκφραστούν προφορικά. Οι μαθητές ζωγράρισαν το θάνατο, τη μοναξιά, το σκοτάδι, τη βία (σωματική, λεκτική, ψυχολογική), τη φτώχεια, τα φαντάσματα, τα φίδια, την ερωτική απογοήτευση. Ακολούθησε συζήτηση και αναλύθηκαν οι λόγοι που επέλεξαν το συγκεκριμένο φόβο, το μέγεθος του φόβου τους, η ποιότητα του φόβου τους, οι συνθήκες που ενεργοποιούν τους φόβους αυτούς. Τέλος, οι μαθητές συμπλήρωσαν το φύλλο εργασίας «Φοβάμαι όταν...» από το βιβλίο «Πρόγραμμα Ανάπτυξης Συναισθηματικής Νοημοσύνης» της Βασιλικής Πλωμαρίτου (Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα, 2009) και το οποίο αναφέρεται στο τότε βρίσκονται σε κατάσταση φόβου, αποτυπώνοντας με τον τρόπο αυτό και γραπτά τα όσα επικοινωνήσαν προφορικά και με τις ζωγραφίες τους. Οι φόβοι που αναφέρθηκαν ήταν η βία (σωματική, λεκτική, ψυχολογική), η μοναξιά και ο θάνατος.

Τη μεθεπόμενη μέρα συζητήσαμε με τα παιδιά τους τρόπους διαχείρισης και αντιμετώπισης των φόβων τους και μέσω της τεχνικής του Καταιγισμού Ιδεών (Brainstorming) σημειώσαμε εναλλακτικούς τρόπους με τους οποίους μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τους φόβους μας. Οι εναλλακτικοί αυτοί τρόποι διαχείρισης των φόβων βασίζεται στην ρεαλιστική εκτίμηση και θετική θεώρηση των πραγμάτων που αποτελούν και βασικές αρχές της γνωστικής-συμπεριφορικής θεωρίας. Τέλος, ζητήθηκε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν ένα τρόπο αντιμετώπισης για τον φόβο που είχαν

επιλέξει να ζωγραφίσουν την προηγούμενη μέρα δίνοντάς με τον τρόπο αυτό μια οπτική διάσταση στην ρεαλιστική αντιμετώπιση του φόβου τους.

Επίσκεψη των μαθητών στο Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας “Αθηνά Προναία” του Δήμου Αθηναίων στο χώρο του σχολείου με στόχο την υλοποίηση δράσης από την Κοινωνική Ανθρωπολόγο του Κέντρου, Αναστασία Γουρουντή. Η πιο πάνω αναφερόμενη δράση αφορούσε τη δυναμική ομάδας και πιο συγκεκριμένα τη φιλία. Στα πλαίσια αυτά προβλήθηκε η αμερικάνικη ταινία «**Σαρλότ, η αραχνούλα**» η οποία αναφέρεται στην ιστορία της φιλίας που αναπτύχθηκε σε μια φάρμα ανάμεσα σε ένα γουρουνάκι και μια αράχνη, η οποία έδωσε τα πάντα προκειμένου να γλιτώσει το γουρουνάκι από την απειλή της «κατσαρόλας». Χρησιμοποιώντας ως αφορμή τη φιλία η κ. Γουρουντή προέτρεψε τα παιδιά να χωριστούν σε τέσσερις ολιγομελείς ομάδες (των 2 ή 3 ατόμων), οι οποίες συμπλήρωσαν ένα φύλλο εργασίας με θέμα «Καλός φίλος είναι αυτός που...». Σ’ αυτό το φύλλο εργασίας τα παιδιά έπρεπε να καταγράψουν τις συμπεριφορές, τα συναισθήματα, την προσωπικότητα ενός καλού φίλου, όλα εκείνα τα στοιχεία δηλαδή που συνθέτουν το προφίλ ενός καλού φίλου.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την ταινία “**Η ξύλινη κάμερα**” (παραγωγή Γαλλίας, Ν. Αφρικής και Αγγλίας), η οποία αναφέρεται στην ιστορία δύο δεκατριώνχρονων παιδιών, του Μαντίμπα και του Σίμπο, που ζουν στην Καγιελίτσα, μια πόλη κοντά στο Κέιπ Τάουν. Τα δύο παιδιά κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού τους στις σιδηροδρομικές γραμμές βλέπουν να εκσφενδονίζεται από ένα τρένο που περνά το σώμα ενός νεκρού άνδρα. Στο παγωμένο του χέρι σφιγγει ένα όπλο και μια κάμερα. Ο Σίμπο παίρνει το όπλο και δημιουργεί τη δική του συμμορία και ο Μαντίμπα με την κάμερα κινηματογραφεί την πόλη γύρω του. Οι μοίρες των δύο παιδιών σφραγίζονται καθώς η επιλογή του αντικειμένου που πήρε το καθένα τα οδηγεί σε διαφορετικούς δρόμους. Ο ένας είναι ο δρόμος της βίας και του θανάτου, ο άλλος είναι ο δρόμος της φιλίας, της προσωπικής ανάπτυξης και της ελευθερίας.

Χρησιμοποιώντας ως αφορμή την ταινία, σχημάτισαμε κύκλο και συζητήσαμε με τα παιδιά τους διαφορετικούς δρόμους που ακολούθησαν οι δύο ήρωες από τη στιγμή που πήραν τα αντικείμενα: ο Σίμπο πήρε το όπλο και ακολούθησε το δρόμο της συμμορίας, της βίας, του εκφοβισμού, της ληστείας, του θανάτου, ενώ ο Μαντίμπα πήρε την κάμερα και ακολούθησε το δρόμο της περιέργειας για καινούρια πράγματα, της φιλίας, των συναισθημάτων, της συζήτησης, της βοήθειας προς τον συνάνθρωπο, της τέχνης, της προσωπικής ανάπτυξης και της ελευθερίας. Με τον τρόπο αυτό αναλύθηκαν βασικά θέματα και έννοιες, όπως είναι η περίοδος της εφηβείας, οι σχέσεις γονιών - παιδιών, ο ρατσισμός, η εγκληματική συμπεριφορά, τα συναισθήματα, η προσωπική ανάπτυξη, η φιλία και η θετική επίδραση της τέχνης στη ζωή των ανθρώπων.

Την επόμενη μέρα ζητήθηκε από τα παιδιά να γράψουν μια ιστορία που θα περιλάμβανε τη λέξη κάμερα και λέξεις που περιγράφουν συναισθήματα, όπως είναι η χαρά, η αγάπη, η λύπη, η επιθετικότητα, ο θυμός, η απογοήτευση, η απόρριψη, η μοναξιά, η ζήλια, η συγκίνηση, ο φόβος. Κάθε παιδί έγραφε από ένα μικρό κομμάτι της ιστορίας (μέσα σε ένα χρονικό διάστημα περίπου 15 λεπτών) και μόλις τελείωνε έδινε στο επόμενο παιδί να συνεχίσει. Κάθε φορά που ολοκληρωνόταν ένα κομμάτι της ιστορίας, το παιδί που το είχε γράψει το διάβαζε στα υπόλοιπα παιδιά έτσι ώστε να ζωγραφίσουν εικόνες που ταίριαζαν με την υπόθεση και θα αποτελούσαν την εικονογράφηση της.

Ως τελευταία δραστηριότητα επιλέχθηκε η συζήτηση του θέματος «Επιθετικότητα στο σχολείο: Πού οφείλεται και τι μπορούμε να κάνουμε;». Σχημάτισαμε κύκλο και συζητήσαμε με τα παιδιά τις αιτίες του φαινομένου της επιθετικότητας στο χώρο του σχολείου και τις πιθανές λύσεις του. Μέσω της τεχνικής του Καταιγισμού Ιδεών (Brainstorming) σημειώσαμε τις αιτίες και τις οργανώσαμε σε ένα σύστημα εννοιών όπως είναι η ενδοοικογενειακή βία, η επιφανειακή επικοινωνία γονιών-παιδιών, η τηλεοπτική βία, η επιφανειακή επικοινωνία εκπαιδευτικών - παιδιών, η παθητική αντιμετώπιση περιστατικών βίας από μια μικρή μειοψηφία εκπαιδευτικών, η αποκλειστική σημασία που δίνουν οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς στην επίδοση των παιδιών και τέλος ο ρατσισμός. Όσον αφορά στις πιθανές λύσεις, τα παιδιά πρότειναν την επίβλεψη των γονιών ώστε τα παιδιά να μην βλέπουν τηλεοπτικά προγράμματα με βία, την ουσιαστική επικοινωνία γονιών - παιδιών, την ουσιαστική επικοινωνία εκπαιδευτικών - παιδιών, την οριοθέτηση βίαιων συμπεριφορών από τους εκπαιδευτικούς, την συνεργασία εκπαιδευτικών και γονιών, και τέλος την υλοποίηση προγραμμάτων κατά της σχολικής βίας στα σχολεία.

Για το κλείσιμο του προγράμματος δόθηκε στα παιδιά ένα φύλλο αξιολόγησης των δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή του Προγράμματος Δάφνη ΙΙΙ στην τάξη μας. Τα παιδιά ρωτήθηκαν αν οι δραστηριότητες που ακολούθησαμε τους άρεσαν ή όχι. Στόχος του συγκεκριμένου φύλλου ήταν να εκφραστούν οι απόψεις των παιδιών και να σκεφτούν αν το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχε κάποιο νόημα και χρησιμότητα γι’ αυτά. Οι απόψεις τους ήταν απόλυτα θετικές και αυτό που επισημάνθηκε από τα ίδια ήταν ότι ένιωσαν τυχερά που ασχολήθηκαν με αυτό το πρόγραμμα και ήταν πεπεισμένα ότι δεν θα βιώσουν κάτι ανάλογο στο γυμνάσιο ή στο λύκειο. Μακάρι να τα διαψεύσουμε!

ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ

β) Πιο συγκεκριμένα, σε ποιο στάδιο βρίσκεστε όσον αφορά τις στρατηγικές/προτεραιότητές σας;

Πρώτο στάδιο: ανίχνευση, εντοπισμός, καταγραφή εκφοβιστικής συμπεριφοράς και θυματοποίησης

Δεύτερο στάδιο: έκφραση των συναισθημάτων θετικών και αρνητικών, προσπάθεια τροποποίησης των αρνητικών συναισθημάτων και άμβλυνσης από τη σκληρότητα και την αδιαφορία που χαρακτηρίζει το μαθητικό δυναμικό της συγκεκριμένης τάξης.

Τρίτο στάδιο: είναι απόλυτα φυσιολογικό να νιώθουμε θλίψη, θυμό, οργή, πίεση, σύγχυση. Η προσέγγιση αυτών των συναισθημάτων, η κατανόησή τους και η δράση για την επίλυσή τους αποτελούν ενδείξεις της πορείας μας προς την ωριμότητα. Είναι λιγότερο «υγιής» η τάση να αρνούμαστε ή να «θάβουμε» τα δυσάρεστα συναισθήματα, αφού αυτά με κάποιο τρόπο επανεμφανίζονται.

γ) Ποιοι εμπλέκονται σε αυτό το στάδιο;

- Στο σχολείο σας (εκτός από τον εαυτό σας):

Οι εκπαιδευτικοί και των δύο Σχολείων

Στο δεύτερο & τρίτο στάδιο ο Δ/ντής του Σχολείου και η εκπαιδευτικός της τάξης, κ. Παπαλεξίου Μαρία.

- Έξω από το σχολείο (π.χ γονείς, σύμβουλοι, ...):

Το «Κέντρο Βοήθειας – Συμπαράστασης οικογένειας και παιδιού».

Οι γονείς

Δίκτυο για τα δικαιώματα του παιδιού

Κέντρο Πρόληψης & Αγωγής Υγείας «ΑΘΗΝΑ – ΠΡΟΝΑΙΑ» του Δήμου Αθηναίων, και προσωπικά η κ. Αναστασία Γουρουντή, Κοιν. Ανθρωπολόγος.

Γραφείο Πολιτιστικών Θεμάτων της Α' Δ/σης Αθηνών

δ) Ποια είναι τα χρονικά πλαίσια;

Τα χρονικά πλαίσια είναι διαμορφωμένα από το Πρόγραμμα ΔΑΦΝΗ 3

ΕΛΕΓΧΟΣ

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ

ε) Πότε και πώς θα εκτιμήσετε τις προτεραιότητες/στρατηγικές σας;

- σε τακτά χρονικά διαστήματα:

Καθημερινή εκτίμηση των περιστατικών βίας - θυματοποίησης και σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολόγησή τους

Καθημερινή εκτίμηση του τρόπου συμπεριφοράς των μαθητών απέναντι σε περιστατικά βίας –θυματοποίησης αλλά και του τρόπου έκφρασης και διαχείρισης των συναισθημάτων τους.

- στο τέλος του προγράμματος:

ΔΡΑΣΗ

ΣΥΝΕΧΙΣΗ Ή ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

στ) Ως αποτέλεσμα της εκτίμησης υπάρχει κάτι που πρέπει να αλλάξει; Εάν ναι, τι είναι αυτό;

Το σχέδιο δράσης προχωράει κανονικά. Οι μαθητές εκφράζονται θετικά για το σχέδιο δράσης που ακολουθείται αλλά υπάρχουν και σαφή δείγματα τροποποίησης της καθημερινής τους συμπεριφοράς και κυρίως εκφράζονται συναισθήματα που κατά το παρελθόν ήταν «θαμμένα». Ακόμη παρά το μικρό χρονικό διάστημα που ακολουθούνται οι παρεμβάσεις πιστοποιείται μια ανεπανάληπτη διάθεση των μαθητών να βρίσκονται κοντά σε συμμαθητές τους που είναι – βρίσκονται θύματα εκφοβιστικής συμπεριφοράς, να μην τους απομονώνουν, να ζητούν να γνωρίσουν τα συναισθήματά τους και να τους ενθαρρύνουν. Το μοίρασμα και το ενδιαφέρον των μαθητών προς τα συναισθήματα οποιουδήποτε θύματος εκφοβιστικής συμπεριφοράς αποτελεί πια σημαντικό στοιχείο για τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και αναπτύσσεται ένα δίκτυο συναισθηματικής ~ κοινωνικής ~ σωματικής ~ ψυχικής διαντίδρασης και οι φιλικές σχέσεις μεταξύ τους ενδυναμώνουν και βαθαίνουν.

